הלכה ג מתני' על של שיש מניחין אם האבנים. אחר הנחות מסדרין אותן על השלחן עד שיעלום הכהנים וגמרא מפרש למה לא עשאו של כסף או של זהב: **ועל של כסף.** כלי שרת שמוציאין בכל בוקר שלחם ותעשיים כלי שרת כתובן בתמיד: **נותנין לחם הפנים בכליסתו.** אחר שנתפה עד שיסדרוהו על **ועל של זהב ביציאתו.** והיה מונח שם עד זמן מילוק: **שמעניין בקדש ולא מורידין.** דכיון שסלקוהו מעל השלחן של זהב אין מורידין אותו להניחו בשל כסף: **גמ' תני על של כסף.** אותן של אולם אחד היה של כסף ואחד של זהב על של כסף היו נותנין בכליסתו דאין עניות במקום שעירות: **ליח לאן של כסף.** לא היה באולם של כסף אלא כתובת כתתני' בשל כסף

חורי יהודה כן עלו לראש גגותיהן ונפלו ומתו הדא הוא דכתיב [1]משא גיא חזיון מה לך אפוא כי עלית כולך לגגות תשואות מלאה עיר הומיה וגו': **הלכה ג מתני'** [ב]ר"ג שולחנות היו במקדש [א]ח' של שייש בבית המטבחיים שעליהן מדיחין את הקרביים [2]וב' במערב הכבש אחד של שייש ואחד של כסף על שייש נותנין את האברים ועל של כסף כלי שרת [3]וב' באולם (מבחוץ) מבפנים על פתח הבית א' של שייש וא' של זהב על של שייש נותנין לחם הפנים בכניסתו [4]ועל של זהב ביציאתו שמעלין בקודש ולא מורידין אחד של זהב מבפנים שעליו לחם הפנים תמיד: **גמ'** תני על של (א)כסף (ר' אחי ור' מייאש ומתו בשם רב שמואל בר רב יצחק) ר' יוסי בשם ר' שמואל בר רב יצחק ר' חנניה מטי בה בשם ר' יוחנן [א]ליח[3] כאן של כסף מפני שהוא [ב] מרתיח לא כן תני זה[3] אחד מן הנסים שנעשו בבית המקדש שכשם שהיו מניחין אותו חום כך היו מוציאין אותו חום שנאמר [2]לשום לחם חם ביום הלקחו רבי יהושע בן לוי אמר אין[7] מזכירין מעשה נסים בעון קומי רבי (לוי) אילא לא היה שם לחם [ה]מהו להניחו לשבת הבאה אמר לון כתיב [3]ונתת על השולחן לחם פנים לפני תמיד לחם פנים [ב]אפילו פסול עשרה[3] שלחנות עשה שלמה דכתיב [4]ויעש שולחנות עשרה וינח בהיכל חמשה מימין וה' משמאל אין תימר חמשה בדרום וה' בצפון והלא אין השלחן כשר אלא בצפון שנאמר [5]ואת השלחן תתן על צלע צפון מה ת"ל חמשה מימין וחמשה משמאל אלא חמשה מימין שלחנו של משה וחמשה משמאלו אעפ"כ[3] לא היה מסדר אלא בשל משה בלבד שנאמר [6]את השלחן אשר עליו לחם הפנים (ב)רבי יוסי בי רבי יהודה אומר על כולן היה מסדר שנאמר [7]את השולחנות ועליהם לחם הפנים: תני'[ג] (ג) מזרח ומערב היו נתונין דברי רבי ר"א בי רבי שמעון אומר צפון ודרום היו נתונין מ"ד מזרח ומערב ניחא [ג]כולהן ראוין לשירות מ"ד צפון ודרום נמצא שלחן בדרום

ומנורה

ריבב"ן

כלמ' ביומא פ"ג (דף נ.) נקונו שם אלם ומזכירין אותו לשבח. פשפשין שעירים קטנים שלא יגזזוהן ורחצין כשאר שעירי הבית: **לא היה נסס שם.** מה היה משמש: **מתני' ר"ג שולחנות.** אינו מונה ר' שולחנות שעשה שלמה דכתיב במשכן דשלמה במלכים וסדר הנסתן מביא בפ' שני הלחם במנחות אלא בבית שני עקיבין שלא היו שם אותן שלחנות: **אחד של שיש.** שמיניתן שם האבנים: ירושלמי ר' יוסי בשם ר' שמואל בר יעקב בשם ר' יוחנן לית כאן של כסף מפני שהוא מרתיח יתחממו האבנים ויסלימו ולפי שבקרבנות יחיד כהן ג' יכול להוציף כל האבנים ומניחן שם כדי לנוח והא דתנן בפ"ב דזיומא תמיד קרב בפ' עשר וכו' ומונה שם דכך הולכת אבנין למזבח הא אתמרינן התם (דכ"ו:) בד"א בקרבנות גבור אבל בקרבנו' יחיד כל שהוצה להקריב מקריב אפילו אחד: **על גב שיש נותנין לחם הפנים בכליסתו.** כדי לנוח: **ועל של זהב ביציאתו.** עד שיוקטרו בזיכי לבונה הבאין עם הלחם כך פירש רבינו שלמה בפ' שתי הלחם הבא תנן אחד של שיש ובפ' שתי הלחם (דף ע"ב.) תניא ר' יוסי בר יהודה אומר שנים שהיו באולם אחד של כסף ואחד של זהב ופירש רבינו שלמה אותו אחד של כסף על שהוא נכן בשיש נקרא של שיש ולי נראה דתנאי היא דהכיא ר' יוסי היא[ב]: **שמעניין בקודש.** מנגן בפרק שתי הלחם אמר רב אחא בר יעקב אמר קרא את מחתות החטאים האלה בנפשותם ועשו אותם רקועי פחים לפי למזבח תמלה תשמישי מזבח ולבשוף גופו של מזבח: **ולא מורידין.** מנגן אמר ר' אחי דאמר קרא ויקח משה את המשכן ויתן את אדניו ויסם את בריחיו ויקם את עמודיו רישיה וסיפיה לשון הקמה ולא כתיב ירידה ועוד שלא סייעו אחר אלא עשהו שהוא גדול כך פירש רבינו שלמה:

תקלין חדתין

כו'. שתן המשים הסימנו: **מתני' שעניין מדיחין אם הקרבים.** לשון רבינו הגאון וכן הפשט ומיתוה היה שם אלא שלחן משמש יותר בקבש שהיו מדיחין עליו ומונח עד הקריבה ועי' תוי"ט פ"ה דמדות (מתני' ג'): **על של שיש.** אחר הניתנו מסדרין שם האיברים עד שיעולום

ההכנים: **ועל של כסף כלי שרת.** שהיו מוציאין בכל בקר כתתנו בתמיד: **על של שיש נותנין לחם הפנים בכליסתו כו' שמעניין בקדש.** לכן מיליאתו של זהב ותחלה על של שיש: **גמ' תני על גב שיש ועל של כסף.** הא דתני בתמני' ה' דתני שם בכמיתה תני בברייתא על של כסף ומכל מקום שפיר הוי מעניין בקדש מכסף לזהב: **ר"ג לית לאן של שיש מפני שהוא מקרר.** כלומר דמפרש למה לא תני בברייתא של שיש כמו בתמני' ושייני לפי שהשיש מקרר כמו כשוש לחם חום וגו': **ולא מורידין.** מנגן אמר ר' אחי דאמר קרא ויקח משה את המשכן ויתן את אדניו ויסם את בריחיו ויקם את עמודיו רישיה וסיפיה לשון הקמה ולא כתיב ירידה ועוד שלא סייעו אחר אלא עשהו שהוא גדול כך פירש רבינו שלמה:

תקלין חדתין

כו'. שתן המשים הסימנו: **מתני' שעניין מדיחין אם הקרבים.** לשון רבינו הגאון וכן הפשט ומיתוה היה שם אלא שלחן משמש יותר בקבש שהיו מדיחין עליו ומונח עד הקריבה ועי' תוי"ט פ"ה דמדות (מתני' ג'): **על של שיש.** אחר הניתנו מסדרין שם האיברים עד שיעולום

**

בדרום: **ומנורה בצפון.** ל"ג: **משון מן הכותל בשתי אמות כלפי צפון.** שיהיו שני כהנים הנשאים ב' סדרים הולכין זה בצד זה ותוס' גורסין משון ב' אמות ומתקה: **נאחמצע הבית.** היינו באמצע ההיכל כשלא נחשב בית קדשי קדשים מרכז אפרצים ובית קדשי קדשים עומד בתחלת שפרים אמה של ההיכל המערביים: **משליש הבית.** שלד מזרח: **ולפנים.** לצד מערב והיינו כשנחשב בית קדשי קדשים עמו: **הוא מבלגה הזהב.** פסוק הוא בד"ה וקמפרש מהו מבלגה הזהב וקאמר שהן כולו של זהב סגור שהיה לבלמה שהרי עשר מנורות עשה ולכל אחת היה לריך אלף ככר כדמפיק: **לקיים מה שנאמר.** במנורת משה ככר זהב טהור וגו': **ה"ג מעשה המנורה** המקדש שהיתה תמירה עליך על מנורה שעשה משה במדבר דיבר זהב והכסיוהו לכור פ' פעמים ולא חסר אחת ממשקלה: **ופריח ויאות.** בתמיה ומי כך הוא והלא עיינו ריאות כשנותנין זהב בכור בלא הוא מכסה: **ומשני עד דלא יקום וכו'.** כשעדיין לא קיים הזהב על בירותיה שלא נלרף כל לרכו לא נחסר ממנו אבל בשכבר נלרף כל לרכו לא נחסר ממנו כלום אפי' מכניסין אותה לאש כמה פעמים:

הלכה ד מתני' הקלין חדשין. שהו נותנין שקלי שנה זו וכשמגיע זמן התרומה הגזבר מוציא כל שקלים שבאוסר ונותנו לגזבר כדי שיתרמו מהם והשני כתוב עליו תקלין עתיקין ומי שלא הביא שקלו שקלו בשנה זו מביא בשנה שאח"כ ונותנו לאוסר כשהגזבר טוטלם ונותנם בשירי הלשכה והב' כתוב עליו קיינן והן תורין גדולים והד' גוזלי עולה והן בני יונה הקטנים וכולן עולות אבל נקבי עולה הן בני יונה הקטנים דכתיב בגמרא: **עליה.** המתנדב עליה למערבה נותן דמיהן לתוכו: **לבונה.** המתנדב לבונה נותן דמיו לתוכו: **וזב.** המתנדב זב ונתנו שם לא דמי שויו והוא לבפורת בעזרה ובד"ה כי אם שהמנקות נקבלים בפורי זב בעזרה ובד"ה לפי שהכהן מקנה בהן אצבעו בין הזאה לזאה שהשייריה שבאצבע פסולים: **שפה.** שופרות הנותרות הן לנדבה וגמרא מפרש: **האומר הרי עלי עליה.** פתם: **לא יפחות מפני גזירין.** כתוקן אמקדרין על המערבה ושיעורן מפורש בגמ': **לא יפחות מן קומץ.** שזהו שיעור הלבונה הבאה עם המנחה וגמרא מפרש מנ"ל ודוקא המתנדב פתם אבל אם רצה להביא אפי' קורט של לבונה מביא: **וזב.** המתנדב זב פתם לא יפחות מדינר זהב: **אשם הוא אשום אשם לה'.** וקשיא ריש"א לפיפא דאשם הוא משמע בהוייתו יהא הבלכתו שהוא נאכל לכהנים ואשם לה' משמע שבולו לה' ודרש יהודע הכהן כל שהוא מותר חטאת ואשם ילקח באותו המותר עולות נמצא ב' הכמותים קיימים אשם לה' הבשר ואשם לכהנים העורות והיכן מלינו מלינו מדרש זה ביהודע כסף אשם וכסף חטאת לא יוצא בית ה' לכהנים יהיו וא"כ אמר לא יוצא בית ה' לכהנים אלא ה"ק יעשו ממנו דבר שיהנו בו הכהנים והיינו עולות שהעורות לכהנים: **גמ' לא היה שופר של קיני.** תוס' כגון זב חטא ויולדת שיתנו לתוכו מעות כשם שהיו שופרות לקן נדבה כדתנן במתני': **מפני הערבוב.** שמא תמות אחת מאותן שנתנו מעות בשופר וה"ל מעות חטאת שמתו בעליה מעות בעלים ובשמרות והכל פסולין והולכין לים המלח: **ת"ש ובסוף אחשב שיש עליה לידה לו ויבא מביאה דמי קן וכו'.** כ"ה בדרמב"ם פ"ק מהל' מחוסרי כפרה: **אבל נאומרא הרי עלי קן.** שיהיה עולות והבל"פ לא הרגיש בזה: **ונותנינו בשופר.** שבתנו עליו קנין ודמי

ריבב"ן

מתני' י"ג שופרות היו במקדש. וכולן פיהן לר כדי שלא יוכל אדם להכניס יד בפנים ולגנוב מן הכסף וכולהו מפרש למאי אלטריכו. עליס ולבונה נרסי' וכרוב ספרים כתוב לבונה וטועות הוא דהא כל אחד ואחד יש לו שופר בפני עצמו ולבונה לבד ועליס לבד כדתני ואזיל. וחבב לבפורת לשון כפורי זהב פי' מזרקים ולמה נקרא שמם כפורי ע"ש שמקנתין ידיהם מן הדם כדאמרי' בגיטין [דף נו] בענין[ד] נבוזרדן בעי לבפורי ידיה בההוא גברא. שאם לנדבה לקין המזבח: **מתני' קינין.** הן תורין גוזלי עולה הן בני יונה אבל שופר לקיני חופה לא בעי ר' יהודה והטעם כדאיתא בפ' הויאיל לו (דף עט) דשמא ימות א' מהן ונמצאו כל המעות שבשופר הולכות לים המלח כי היכי דאמרינן בחטאת שמתו בעליה דאולא ליתיה הכי נמי מעות שהופרשו לחטאת ומתו בעליהן הולכות לים המלח ופריך התם ונבריות ד' זוזי ונשדי בחיא והוך ליתברו ר' יהודה לטעמיה דלית ליה בריבה כדאמר בעירובין [דף לז] מדתני ליו: **וחכ"א קינין הן קיני חובה אחד נעולה ואחד נחטאת ורבנן לא חייבי למיפה.** גוזלי עולה בין תורין בין בני יונה כולן עולות נדבה: **שני גזירין.** מפורש ביומא פ"ב (דף כ) תניא ר"ש בן יוחאי אומר מנין לתמיד של בין הערבים שטעון שני גזרי עליס בשני כהנים שנאמר ועבדו עליס על האש וערכו שנים אם אינו ענין לתמיד אל שחר שהרי כבר נאמר ובער עליה הכהן עליס בבקר תנהו ענין לתמיד של בין הערבים ואמרינן בפרק בתרא דתמנות (דף קז) ת"ל קרבן מלמד שמתנדבין עליס וכמה שני גזירין וכן הוא אומר והגולות הפלנו על קרבן העליס ותניא בתוספתא בפרק [ג' דמכילתין] האומר הרי עלי עליס מביא דמי שני גזרין ונותן לשופר והכהנים מקבלין אותן ולוקחין בהן עליס ומקריבין אותן ע"ג המזבח ונאותן בהן ואין מועלין ואם הקריבן בתוך פטור אבל אם אומר שני גזירין של עליס אלו לגבי מזבח הכהנים מקבלין אותן ממנו ומקריבין אותן ע"ג המזבח ואין נאותין בהן ומועלין בהן ואם הקריבן בתוך חייב דברי ר' וחכ"א אם הקריבן בתוך פטור ואלו ואלו הולכין לנשכת העליס: **קומץ לבונה.** כדתנן בפרק בתרא דתמנות ה' קמלין הן: **האומר הרי עלי לבונה לא יפחות מקומץ.** המתנדב מנחה יביא עמה קומץ לבונה. המעלה את הקומץ בתוך חייב שני גזירי לבונה טעונין שני קומלין: **וזב לא יפחות מדינר וזב.** ופריך בפרק בתרא דתמנות ולמה נכתב ר"ל אלעזר דאמר מטבע ולמה פריטו פריטו דהכתב לא עבדי אינשי. תניא בתוספתא בפ' בתרא [דמכילתין] האומר הרי עלי לבונה מביא דמי מלא קומץ לבונה ונותן לשופר והכהנים מקבלין אותו ולוקחין מהן לבונה ומקריבין אותו ע"ג המזבח. האומר הרי עלי זב מביא דמי דינר זב ונותן לשופר והכהנים מקבלין אותו ולוקחין בהן זב ושולחין אותן לקרוני אשם נדבה: **אשם נדבה.** מפרש בפרק בתרא דתמנות שאם כנגד מי אמר ר' חזקיה כנגד שאם בתי אבות הכהנים שיהא להם אלוס זה עם זה ר' יוחנן אמר מתוך שהקרבה מרובה תקנו להם שופרות מרובין כדי שלא יתעבשו המעות זעירי אמר כנגד בר ועגל ואיל וכבש וגדי כולן הן נדבה ודמיהן ידועין פר מביא מנה עגל מביא חמשה אלעים איל מביא ג' אלעים כבש מביא אלע הכי איתא בפרק בתרא דתמנות אבל לגבי ושעיר לא מצינו דמיהן ושמא דמיהן כאיל וכבש ור' היא דאמר קטן והביא גדול לא יצא אם נדר להביא עגל והביא פר לא יצא להכי אלטריך לכל אחד ואחד שופר בפני עצמו שאם מערבן והביא פרים מכל המעות לא יצא ידי נדרו אי שנדר עגל בר פדא אמר כנגד פרים אילים וכבשים ושעירים ומותרות והמעה דהיינו קולבון פרים פר חטאת אל צורר שאבדו והפרים אחרים תחתיהן יגיעו עד שיתאבו ויתכלו דמיו לאותו שופר אילים אשם מזיר ואשם מוגרע ואהכי לא מערבו עם מותר גזלות ומעילות ולאו בני שנה ולאו בתים ולאו כתים לכפר ולאו בתים לכהנים אחרים תחתיהן יגיעו עד שיתאבו ויתכלו ויפלו דמיהן כל ג' ג' לשופרו. והמותרות כגון הפרים מעות לכל אלו ותוכו כגון שהחלו הבהמות ושמוא אמר כנגד מותר חטאת ומותר אשם ומותר אשם מזיר ומותר

ומנורה בצפון והא תני השלחן[ב] היה נתון מחצי הבית ולפנים משוך (א)מן הכותל ב' אמות ומחצה כלפי הצפון ומנורה כנגדו בדרום מזבח הזהב היה נתון [א]באמצע הבית חולק את הבית מחציו ולפנים [ב] משוך [א]קימעא כלפי (צפון) חוץ וכולהן היה[ג] נתון משליש הבית ולפנים עשר מנורות עשה שלמה שנאמר [1]ויעש את המנורת הזהב עשר כמשפטו ויתן בהיכל ה' מימין וה' משמאל אין תימר חמש בצפון וחמש בדרום והלא אין המנורה כשירה אלא בדרום שנאמר [2]ואת המנורה נוכח השלחן על ירך המשכן תימנה מה ת"ל חמש מימין וחמש משמאל אלא חמש מימין מנורתו של משה וחמש משמאלה אעפ"כ[ד] לא היה מבעיר אלא של משה בלבד שנאמר [3]ומנורת הזהב ונרותיה לבער בערב בערב ר' יוסה בי ר' יהודה אומר על כולן היה מבעיר שנא' [4]ואת המנורות ונרותיהם לבערם כמשפט לפני הדביר זהב סגור והפרח והנרות והמלקחים הא הוא מכלות זהב הן[ד] כילו זהבו של משה תני רב יהודה בשם אבי היה שלמה נוטל אלף ככרי זהב ומכניסן לכור ומוציאן עד שהוא מעמידן על א' לקיים מה שנאמר [5]ככר זהב טהור עשה אותה וגו' תניא[ה] אמר רבי יוסי בי רבי יהודה מעשה במנורת זהב שעשה משה במדבר והיתה יתירה דינר זהב והכניסוה לכור שמונים פעם [ה]ולא חסרה כלום ויאות עד דלא יקום על בריה הוה חסר סגין מן דו קיים על בריה לא חסר כלום:

הלכה ד מתני'[ב] שלשה[ו] עשר שופרות היו במקדש וכתוב עליהן תקלין חדתין ותקלין עתיקין קנין וגוזלי עולה עצים לבונה זהב לכפורת ששה[ז] לנדבה תקלין חדתין שבכל שנה ושנה ועתיקין מי (ב)שלא הביא אשתקד שוקל לשנה הבאה קנין הן תורין וגוזלי עולה הן בני יונה כולן עולות דברי ר' יהודה וחכ"א קנין אחד חטאת וא' עולה גוזלי עולה כולן עולות האומר[ד] הרי עלי עצים לא יפחות משני גזירין לבונה לא יפחות מקומץ [ד]זהב לא יפחות מדינר זהב ששה לנדבה נדבה מה היו עושין בה [ה]לוקחים בה עולות הבשר לשם ועורות לכהנים זה[ו] מדרש דרש יהודע כהן גדול [6]אשם הוא אשום אשם לה' זה הכלל כל שהוא בא משום חטאת ומשום אשמה ילקח בהן עולות הבשר לשם והעורות לכהנים נמצאו שני כתובין קיימין אשם לה' ואשם לכהן ואומר [7]כסף אשם וכסף חטאת לא יובא בית ה' לכהנים יהיו: **גמ' תניא[ז] אמר ר' יהודה לא היה שופר של קנין בירושלם מפני התערובות שמא תמות אחת[ח] ונמצאו דמי חטאות מיתות מעורבות בהן והתניא[ט] האשה שאמרה הרי עלי קן (ג)מביאה דמי קן ונותנתו בשופר ואוכלת

משנת אליהו

הסוגיות ועי' תוס' שם (ל"א ב) ד"ה כל ול"מ ב' ד"ה מזרח מ"ו עי' רמב"ם פ"ג מהל' בית הבחירה הלכה י"ב: **ה"ג ומוצה הזהב בתחלה עשוה כלפי חוץ.** ולא גרס רבינו כלפי חוץ קימעה שבן הוא בתוספתא פ"ג דיומא וחכי דייקא הסוגיא דקאמר דטולן היו בתוכן מצלים הבית ולפנים מ"ב לא היה משוך לחוץ ר"ה לשון כרמב"ם פ"ג מהל' ב"ה הלכה י"ז ומשוך לחוץ ר"ל כלפי חוץ ל"מ ברמב"ם פ"ק מהל' מחוסרי כפרה: **אבל נאומרא הרי עלי קן.** שיהיה עולות והבל"פ לא הרגיש בזה: **ונותנינו בשופר.** שבתנו עליו קנין ודמי

בתוספתא שם וכ"מ ברש"י ביומא שם שלא הזכיר קימעה וגם לחוץ משמע שם שלא נתקנו שלמן ומנורה ומאלו היה יכול לעשות יותר אבל לא הי' עשוי משאר השלחנות וגי' הספרים חולק את הבית כו' שיהא הוא: **ולא חסר כלום.** מכון הגאון כתב בבגליון וכגמ' דיקן הגי' והעמידו על ככר והיינו דפריך שם ומי חסר כולי האי ככר בכל פעם והא מעבדא דמעורה בית המקדש משמע דלא חסר כולי האי אבל כ"ש מיהא חסר והיינו ההוא דיר והכא בתוספתא דקאמר יאות עד דלא קאים כו' אבל כשנתברר הדבר לא חסרה כלום ונאמר גם הדינר ולכן לא הגיה רבינו בסוגיית בני הבבלי דמשמע דחילק

ג) יומא לג ב, **ב)** מנחות לח ב, **ג)** שם לט ב, **ד)** שם כט ב, **ה)** עיין מנחות כט ב ורינוש' יומא פ"ד הלכה ד ומדרש חזית פ' עמודיו עשה כסף, **ו)** יומא נה ב תמורה כא ב, **ז)** מנחות קד ב קז ב תמורה כג ב, **ח)** מנחות קו ב, **ט)** זבחים קג ב [תמורה כג ב], **י)** עי' יומא נה ב, **כ)** עי' עירובין לב ב, **ל)** מהן, **מ)** לפניו שם אותם לשון זה גבי גיטין דשדייה טיטוס לגזר את ירושלים ועיין רש"י במנחות ל' ז ע"ב והגהות מהרי"ץ ז"ל שם,

עין משפט נר מצוה

יט א מיי' פ"א מבית הבחירה הל"ז:

כ ב מיי' פרק ג משקלים הל"ב:

כא ג מיי' פט"ז ממעה"ק הל"ב:

כב ד מיי' פרק ג מערכין הל"ט וכס"מ:

כג ה מיי' פרק ה מפהמ"ק הל"ט:

נוסחת הבבלי

(א) מן הקרן ב' כו' היה בחמלע כו' על גלע המקבן כו' לנעבר בעבר ר"ש בר"י כו' כילו ואכזו של שלמה כו' ר"י בשם אימי כו' במערת [מקדש שהיתה יתירה על מערה שעשה משה במדבר דיבר זהב] והכניסוה כו': **(ב)** שלא שקל לאשתקד כו': **(ג)** מביאה דמיהן ונותנת כו' ר' יוסי בר ביבין א"ל ביבי ב"מ כו' א"ל אלעזר מתני' כו' בחמה גרומה ר"מ אמר כמין כו':

הגהות הגר"א

[א] ה"ג ומוצה הזהב היה נתון בחמלע מושך כלפי חוץ וכולן היו נתונים משלים הבית ולפנים כל"ל והשאר שבימים נמחק. וה"ה בתוספ' פ"ג דיומא והכי דייקא הסוגיא שם ע"ש וכ"ה ברמב"ם ס"ג מהלכות ב"ה הל"י ע"ש. וכ"מ ברש"י ביומא שם שלא הזכיר קמעה וגם לחוץ משמע חוץ בשלמן דמשה דנקבו שלמן ומנורה ומאלו היה יכול למשוך יותר אבל לא היה משוך משאר השלחנות וגי' הספרים חולק את הבית שבנו חוה: **[ב]** בגמ' דיקן הגי' והעמידו על ככר ועי' בס"מ ת"ה טעם הגון על שלא הגיה הגאון בתוך הסוגיא כגי' הבבלי כדרכו בקדש:

גליון הש"ס

[א] היינו ממנורה של משה אבל שאר המנורו' משוכות חוץ מן המזבח ולכך אמרו ביומא דמזבח פגע בריחא דלא היה מבעיר אלא בשל משה ומזה תפשר ליישב דברי הרמב"ם פ"ה ממעה"ק הל"ד וה"ד מעיה"כ מקושית הרשב"א עי' בכ"מ ולח"מ ודו"ק:

תורה אור השלם

1. וַיַּעַשׂ אֶת מְנֹרוֹת הַזָּהָב עֲשֶׂר כְּמִשְׁפָּטָם וַיִּתֵּן בְּהֵיכַל חָמֵשׁ מִיָּמִין וְחָמֵשׁ מִשְּׂמֹאול:
דברי הימים ב ד ז
2. וְשַׁמְתָּ אֶת הַשֻּׁלְחָן מִחוּץ לַפָּרֹכֶת וְאֶת הַמְּנֹרָה נֹכַח הַשֻּׁלְחָן עַל צֶלַע הַמִּשְׁכָּן תֵּימָנָה וְהַשֻּׁלְחָן תִּתֵּן עַל צֶלַע צָפוֹן:
שמות לה לה
3. וּמִקְטַרַת סַמִּים בַּבֹּקֶר בַּבֹּקֶר וּבְהַעֲלֹתָם אֶת הַנֵּרֹת יַקְטִירֶנָּה סַמִּים תָּמִיד לִפְנֵי יְהוָה לְדֹרֹתֵיכֶם:
שמות לא ח
4. וְאֶת הַמְּנֹרוֹת וְנֵרֹתֵיהֶם לְבַעֲרָם כְּמִשְׁפַּט לִפְנֵי הַדְּבִיר זָהָב סָגוּר: וְהַפֶּרַח וְהַנֵּרוֹת וְהַמֶּלְקָחַיִם זָהָב הוּא מְכֻלּוֹת זָהָב:
דברי הימים ב ד כא
5. כִּכַּר זָהָב טָהוֹר עָשָׂה אֹתָהּ וְאֶת כָּל כֵּלֶיהָ: שמות לז כד
6. אָשָׁם הוּא אָשֹׁם אָשֵׁם לְיְיָ:
ויקרא ה יט
7. כֶּסֶף אָשָׁם וְכֶסֶף חַטָּאוֹת לֹא יוּבָא בֵית יְיָ לַכֹּהֲנִים יִהְיוּ: מלכים ב יב יז

תקלין חדתין

וגם פתם מתניתין דתמנות (ל"ו ב) כותיה דרבי וגלו אורחא דירושלמי להאריך בפלוגתא שלא אליבא דהלכתא: ה"ג **מני תשלחן היה נתון מחלי הבית ולפנים משוך מן הכותל ב' אמות ומחלה.** שהיהלל היה אורכו ס' אמה כדכתיב והבית אשר בנה שלמה וגו' ומאותן ס' היה עשרים בדביר כדכתיב ולפני הדביר עשרים אמה וגו' והיהיכל אורכעים כדכתיב בתמה היה הבית הוא ההיכל לפנים והבולטות היו נתונין בעשרים אמה של היכל על לד הדביר והוא מתלה ולפנים מלוי בהיכל שהוא ס': **משוך לחוץ.** מן הכותל לפנים: **ב' אמות ומחלה.** כדי שיהיו הכהנים הנשאים ב' סדרים יכולין להלך זה בלד זה כדתמרי' במתנות שהיו מסדרין בב"ל ולהילוך ב' ב"ל בעינן ב' אמות ומחלה כדמלינו בגמ' אחרון בעירובין: **ומנורה בצפון.** כדכתיב את המנורה נכח השלחן וגם כן היתה משוכה מן הכותל דרומית ב"ל ומחלה ב"ה ביומא שם: **ומוצה הזהב בתחלה עשוה כלפי חוץ.** לצד חוץ וכריש"ת זו למ"ד מזרח ומערב ומותים וכדכתבו התוס' במתנות שם: **וכולן היו נתונין משלים הבית ולפנים.** כשנחשב כ' דבריב גם כן אז הוא שלחנות כולן משלים הבית וכלמוני בבגלי שם: **וינו וחכו של שלמה.** במתנות (כ"ט ב) פירך התם והכתיב וכל כלי כו' אין כסף נחשב בימי שלמה לתמוהה ומתני זהב קאמר אלעזר: **מכניס לחוד כו' על ג'.** לכל מנורה עשה כן וכ"ה במתנות שם והכי דייקא קרא זהב טהור אותה: ה"ג **במנורה מקדש.** וכ"ה במתנות שם וגי' הספרים שיבוש ניכר: **ולא חפרה לנוס.** וקאמר שלא תקצי ממה שאמרו שהיה מסר

מסורת הש"ס

מתנות לא ב, **ד)** מנחות לא ב, **ה)** שם לא ב, **ו)** שם לא ב, **ז)** שם לא ב, **ח)** שם לא ב, **ט)** שם לא ב, **י)** שם לא ב, **כ)** שם לא ב, **ל)** שם לא ב, **מ)** שם לא ב, **נ)** שם לא ב, **ס)** שם לא ב, **ע)** שם לא ב, **פ)** שם לא ב, **צ)** שם לא ב, **ק)** שם לא ב, **ר)** שם לא ב, **ש)** שם לא ב, **ת)** שם לא ב, **א')** שם לא ב, **ב')** שם לא ב, **ג')** שם לא ב, **ד')** שם לא ב, **ה')** שם לא ב, **ו')** שם לא ב, **ז')** שם לא ב, **ח')** שם לא ב, **ט')** שם לא ב, **י')** שם לא ב, **כ')** שם לא ב, **ל')** שם לא ב, **מ')** שם לא ב, **נ')** שם לא ב, **ס')** שם לא ב, **ע')** שם לא ב, **פ')** שם לא ב, **צ')** שם לא ב, **ק')** שם לא ב, **ר')** שם לא ב, **ש')** שם לא ב, **ת')** שם לא ב, **א'')** שם לא ב, **ב'')** שם לא ב, **ג'')** שם לא ב, **ד'')** שם לא ב, **ה'')** שם לא ב, **ו'')** שם לא ב, **ז'')** שם לא ב, **ח'')** שם לא ב, **ט'')** שם לא ב, **י'')** שם לא ב, **כ'')** שם לא ב, **ל'')** שם לא ב, **מ'')** שם לא ב, **נ'')** שם לא ב, **ס'')** שם לא ב, **ע'')** שם לא ב, **פ'')** שם לא ב, **צ'')** שם לא ב, **ק'')** שם לא ב, **ר'')** שם לא ב, **ש'')** שם לא ב, **ת'')** שם לא ב, **א''')** שם לא ב, **ב''')** שם לא ב, **ג''')** שם לא ב, **ד''')** שם לא ב, **ה''')** שם לא ב, **ו''')** שם לא ב, **ז''')** שם לא ב, **ח''')** שם לא ב, **ט''')** שם לא ב, **י''')** שם לא ב, **כ''')** שם לא ב, **ל''')** שם לא ב, **מ''')** שם לא ב, **נ''')** שם לא ב, **ס''')** שם לא ב, **ע''')** שם לא ב, **פ''')** שם לא ב, **צ''')** שם לא ב, **ק''')** שם לא ב, **ר''')** שם לא ב, **ש''')** שם לא ב, **ת''')** שם לא ב, **א'''')** שם לא ב, **ב'''')** שם לא ב, **ג'''')** שם לא ב, **ד'''')** שם לא ב, **ה'''')** שם לא ב, **ו'''')** שם לא ב, **ז'''')** שם לא ב, **ח'''')** שם לא ב, **ט'''')** שם לא ב, **י'''')** שם לא ב, **כ'''')** שם לא ב, **ל'''')** שם לא ב, **מ'''')** שם לא ב, **נ'''')** שם לא ב, **ס'''')** שם לא ב, **ע'''')** שם לא ב, **פ'''')** שם לא ב, **צ'''')** שם לא ב, **ק'''')** שם לא ב, **ר'''')** שם לא ב, **ש'''')** שם לא ב, **ת'''')** שם לא ב, **א'''''')** שם לא ב, **ב'''''')** שם לא ב, **ג'''''')** שם לא ב, **ד'''''')** שם לא ב, **ה'''''')** שם לא ב, **ו'''''')** שם לא ב, **ז'''''')** שם לא ב, **ח'''''')** שם לא ב, **ט'''''')** שם לא ב, **י'''''')** שם לא ב, **כ'''''')** שם לא ב, **ל'''''')** שם לא ב, **מ'''''')** שם לא ב, **נ'''''')** שם לא ב, **ס'''''')** שם לא ב, **ע'''''')** שם לא ב, **פ'''''')** שם לא ב, **צ'''''')** שם לא ב, **ק'''''')** שם לא ב, **ר'''''')** שם לא ב, **ש'''''')** שם לא ב, **ת'''''')** שם לא ב, **א''''''')** שם לא ב, **ב''''''')** שם לא ב, **ג''''''')** שם לא ב, **ד''''''')** שם לא ב, **ה''''''')** שם לא ב, **ו''''''')** שם לא ב, **ז''''''')** שם לא ב, **ח''''''')** שם לא ב, **ט''''''')** שם לא ב, **י''''''')** שם לא ב, **כ''''''')** שם לא ב, **ל''''''')** שם לא ב, **מ''''''')** שם לא ב, **נ''''''')** שם לא ב, **ס''''''')** שם לא ב, **ע''''''')** שם לא ב, **פ''''''')** שם לא ב, **צ''''''')** שם לא ב, **ק''''''')** שם לא ב, **ר''''''')** שם לא ב, **ש''''''')** שם לא ב, **ת''''''')** שם לא ב,

תלמוד בבלי מהדורת נהרדעא החדש, באדיבות הוצאת ח. וגשל, © כל הזכויות שמורות

הקנין קנוכין היו: **ואוכלה בקדשים.** לערב: **ואינה חוששת שמא נתעצל כהן.** דחזקה על ד"ל של כהנים שאינן עומדים משם עד שיכלו כל מעות של אותו שופר כדי שלא יאכלו מחוסרי כפרה בקדשים: **ואין הכהן חוששת וכו'.** ולא פליג ר"י משמעא דר"ע עודים לגלא מייתיני שמא מתה אחת מהן: **ומשני מי קאמרינן** לר"י דתיים לתערובת היינו שיודע לן שבוודאי מת א' מהטמאין לגוף השופר נמצא שהן מעורבות: **ופריך ואי אמרי' כו'.** כלומר אמאי וגבורו ד' זוזי דמי החטאת ונמצר דאלו הן דמי החטאת שמתו בעליהן והשאר יקרבו ד' זוזי היינו זוזי פשיטי שם מהן הוא דיבר לורי והן דמי פרילה אחת דמנן בו ביום עמדו קנין ברבעתים פי' פרילה אחת והכוונא הוא מלי דיבר לורי שהוא ד' זוזי מדינה ש"א לורתיה דש"ס למתני ד': **ליה ליה כדיבור.** לא שמכיון אבדיבור למעבדי דמשמע: **בעי אם אמר הרי עך עך.** ולא אמרי עליים שלא נתכוון אלא לעך אחד מהו שיהא ג' או שיעים: **מתניתא אמרה לן.** שלף גיזר ג' הוה קרבן ונדרו נדר: **הרי דתנינן ממן.** ביומא פ"ב: **ושנים שני כהנים בידם שני גזרי עצים.** ביד כל ג' גיזר ג' ש"מ שכל ג' קרבן בפני עצמו: **ה"ג קרבן לרבות אם העצים.** וה"פ כתיב כי מקריב קרבן מנחה ומניו לעצים שנקרבו קרבן דכתיב והגולות הפלגו על קרבן העצים: **נאמר שוחקת.** פי' נאמר גדולה: **גדומה.** פחותה: **ממין עורטני.** קנה מאזנים וא"ל דאעוביו קאי שלא היתה עוביו אלא כעורטני והוא ממקן גודש פאה השני בבבלי: **אלא אמה על אמה.** ואמתא באמתא היכי יתיב וכתיב על העצים אשר על המזבח שלא יהו העצים יוצאין מן המזבח לפיכך לא היו העצים אלא אמה גדומה: **ותני כן.** ותניא נמי הכי שמקום המערכה לא היה אלא אמה על אמה: **נאמר כאן.** גבי לבונה לאם הפנים אזכרה כתיב ונתת על המערכה לבונה זכה והיתה לאם לאזכרה: **ונאמר כאן.** גבי מנחה וקמץ משם מלא קמצו המלאה ומשמעה על כל לבונתה והקטיר הכהן את אזכרתה: **אף כאן קומץ.** לכל מערכה וכי היכי דאמם מנחה מלא קומץ אף אמם נדבת לבונה ב' קומצין: **ה"ג אי מה נאמר שני קומצין.** וה"פ אי מה נאמר בלאם הפנים ב' קומצין כדאמרינן לעיל על כל מערכה קומץ אף אמם נדבת לבונה ב' קומצין: **לוט נמדו לזקומץ.** לבונה אלא מלאם הפנים והתם בעינן שיהא כל קומץ בפני עצמו מלא ואם חסר ממנה פסול ש"מ אע"ג דבהקטרפות יש שני קומצין כגון שהשני יתר אפ"ה פסול כדילפי' ממנחת חוטא ש"מ דכל קומץ קרבן בפני עצמו: **מילגא דרבי אילגא אמרה.** מדברי ר' אילגא מענין: **ה"ג המפנדב לבונה מביאה קומצו של כה"ג.** וה"ק מדליף לה מלאם הפנים ובפיים נעשה ולא יודעינן הי כהן המתרמי ולריך שיהיה הרבה שיקמוץ ממנו גדול שבכהנים: **ואמי' בקומץ הבעלים.** ממנחת יולפין ויכול ליתן אותה לכל כהן שירלה שבאותו משמר: **והוא שהזיר לורה.** לאמר מוצע: **ליורה.** שיעורו מלא קטן: **כנגד ששה בני אבות.** הכהנים שתקנו לאם חכמים שיהא כל משמר מוכן לשמש בני אבות כנגד ששה ימי השבוע שיעבוד כל אחד ביומו ובשבת כולן שוין שיהא אלוס בייחוס שעורות של בהמות הנקטות מן הסופרות היו לכהנים שעורות של עולות וכל זמן שאין המזבח בטל לא היו לוקחין מן הסופרות ואם לא היה לאם אלא שופר אחד אחי לאלגאי דשמע לאותו יום בי בית אב הנלסון לו הבני יציאו נדרים ונדבות הרבה ולא יטול הבית אב מן הסופר כלום ובשאר ימות השבוע לא יבואו נדרים ונדבות הרבה נמצא אותן בני אבות מקריבין מן הסופר שלא יהא המזבח בטל והוו עורות אלאם ומגלו הבן קמלי בהלי הבן ואמרי יש לכם עורות ואנו אין לנו כלום ואי משום הבן עולות שבאיתו יחידים במשמרות אלנו מלגנו גרם ל"ג פעמים שמקריבים אלמים והעורות לבעלים אלכן תקנו ששה שופרות שלא יטול זה משופרו של זה וכשהמעו בתות נותנין אותו לו' שופרות: **כנגד פר וכו'.** שהמנדב פר ועולה מביא ונותן לשופר שכתוב עליו עגל וכן כולם דכאמרי' יביא במנה והמתנדב עגל מביא ה' אלעי' ונותן לשופר שכתוב עליו עגל וכן כולם דכהנים מקריבין מכל שופר קרבן הכתוב עליו ומתני' רבי היא דאמר קטן והביא גדול לא יצא: **קני זכים וקני זכות.** בחל ניתנו דשם זכ אחד הוא: **ותעלת ואשמות.** בתרין הוו: **ממנחות.** הייגו מותר מנחת חוטא דלכבור אחל דאילו מותר מנחת יחיד הוסיף משלו ומביא מנחה אחרת: **ועשירים פאיפה.** שכה"ג מקריב בכל יום ואם הפרים בעשירים האיפה של יום ויתותרו שוב אין יכול לגרפו לשם מחר אלא תפול לנדבת בצור וכדר"א לעיל בפ"ב דף ח' ורש"י במנחות פרק האומר עלי יין לו גירסא אחרת ע"ש: **ריבו לה שופרות הרבה.** כדי שלא יתעבשו המעות: **ה"ג כשיב וכלנוסם וכו'.** שהי נדבות עשה. דבמלכים כתיב ויקח יהוידע הכהן ארון אחד ויקוב חור בדלתו ויתן אותו אלל המזבח בימין וגו' וב"ר כתיב ויאמר המלך ויעשו ארון ויתנהו בשער בית ה' החוצה משמע דב' ארונות עשה ג' בפיים וא' בחוץ

משנת אליהו

ניקפלאות להתגלודים בהא דתני ר"י בר"י: **מני כן אמה ברכוב כו'.** מהן לא גרם אמה יקוד ואמה סובב ובעמוא מסוגיא דזבחים (פ"ב ל"ז) ועי"ש ובפי' ר"ש ח"ש כאן להבית רשיב שמקום המערכה אמה על אמה דאמה היה ברכוב ואמה קרנות ומטלא קרנות אמה ברוחב ל"ב אמה בגדלו: **נאמר לאן כו'.** עי' רש"י במנחות (קי"ו ב) ד"ה מנ"ל דסמכה כו' ומש ד"ה לבונה כו' הבאה בפ"ע כגון האומר הרי עלי כו'. ולבפרשיות לגירסת רבינו דלקה לאומר לבונה הבאה בפ"ע קומץ ג' ומתמיל בלימוד לבונה הבאה עם מנחה דקומץ ג' ב"כ אינו מפורש בהדיא ולמד מלאם"ש לחומרא דק דמשם הקשה לאחיטא ב' קומצין ודחה כלום למדו קומץ כל מיקרא דקומץ ממנחה למדו ומגדולה מזו אף קומץ דלחה"פ לגמד בספרא ג"כ ממנחה בספרא פ' אמור פרשה י"ג הלכה ד' נאמרה אף אם מלא קומץ מלמד שהיא טעונה ב' קמלין מלא הקומץ לאחד זה ומלא הקומץ לאחד זה עכ"ל ועי' תוס' דמנחות (י"ח ב) ד"ה קומץ כו' וגרי' הספרים ובירושי המפרשים אין הדעת סובלתן. ר"ז הועתק מש' ת"ח ס"ש: [ז] ל"ל מבוזה בקמלו אל כהן ול"ג ב"ג. ועי' תוספות מנחות (קו:) ד"ה לא יפחות כו' ולא יפחות ומ' ר"ש לא יפחות ומ' ר"ש הלכה ד' ומ"ש ד"ה לבונה כו' ולבונה הבאה בפ"ע בס"ל ר"ש ורי"ש דקומץ החסר כשר משא"כ בקמלין דצריכין לחסר"פ לד"ה חסר פסול כדאמר התם כנ"ל הפירוש בסוגיא זו וגרי' הספרים ובירושי המפרשים אין הדעת סובלתן. ר"ז הועתק מש' ת"ח ס"ש: [ז] ל"ל מבוזה בקמלו אל כהן ול"ג ב"ג. ועי' תוספות מנחות (קו:) ד"ה לא יפחות כו' ולא יפחות ומ' ר"ש לא יפחות ומ' ר"ש הלכה ד' ומ"ש ד"ה לבונה כו' ולבונה הבאה בפ"ע בס"ל ר"ש ורי"ש דקומץ החסר כשר לגמד

ריבב"ן

מתני' מעות שנמצאו בין שופר שקלים לשופר נדבה. הולכין אחר הקרוב בין להקל בין להחמיר: **מחצה על מחצה יפלו לנדבה.** דנדבה חמורה דכולה עולה אבל שקלים שריינהו קולי קדושתייהו דיתמין לחומת העיר ומגדלותיה: **לגוזה.** חמירא לגוזה היא עלמה קריבה בין עליה הן מכשירי קרבן: **בין קינין לגוזלי עולה יפלו לגוזלי עולה.** סתמן כרבנן דקיני חובה הן וחמד לעולה וז' לחטאת וחטאת הבשר נאכל לכהנים ומיד שיש לו שעת היתר לכהנים אין בו מעילה והעולה כליל וחמירא טפי: **בין חולין למעשר שני.** לאו במקדש עסקינן אלא אם היו שני צבורי מעות בתיבתו מחצה למחצה יפלו למע"ש ואוכלם בירושלים כגון שנתמשך בהן כחמד דאי לא הוה אזלינן בתר בתרא כדמוכח בספרים בפ"ק (דף ו.): **מתני' מעות שנמצאו לפני סוחרי בהמה בירושלים לעולם מעשר שני.** לפי שרוב מעות מעשר שני לשלמים אזלא דאמרינן אם סם כתיב הכא ואכלת לפני ה' אלהיך מעשר דגנך ותירושך וגו' עד ואכלת שם וגו' והתם [כתיב] וזבחת שלמים ואכלת שם [דברים טז] לא שאינו רשאי לאוכלן בחוצת חולין כלל אפילו בירושלים דאפילו בהתפסקה לשלמים לא תפסי דאמרינן בפרק המודה א"ר אמי המתפיש מעות מעשר לשלמים לא קנו שלמים ולא רצה לוקח בהן מהנין אי דבר אחר רשאי ותניא התם הלוקח מיה לזבחי שלמים ובהמה לבשר תאוה לא יצא הצור לחולין כגון שלקחה מעות מעשר שני ומפרש דאפילו העור שיש בחוצת לצאת לחולין כשאר שלמים שהעור לחולין ואפילו של מע"ש דאמרינן בעירובין פ"ג בבקר מלמד שלוקחין בקר אגב עורו דפשיטא שהעור חולין גמור: **ובשר הבשר חולין.** ירושלמי אמר רבא בר מייא בשם ר' יוחנן חזקה שאין כהן מוציא מעות מן הלשכה עד שתתחלנה על הבהמה: **[ובירושלים] בשתי כל ימות השנה חולין ובשעה הרגל מעשר.** מפרש בספרים פ"ק אמר רב שמעיה בר זירא מ"ט הואיל ושוקי ירושלים עשוין להתכבד בכל יום וקמאי קמאי אזלו להו: מתני' דלא כר' יוסי דתניא [נוספתא פ"ג] ג"ר יוסי אלו דברי בית שמאי אבל ב"ה אומרים לעולם מעשר חוץ מהגמלאין בשר הבית בשתי ימות השנה שהן חולין: **מתני' אבדין עוולים.** ודווקא שמעותתן המפורש במס' יומא פ"ב וחמיכות חטאת וה"ה לחיכה לספוקי בשאם אבל חטאת שכיחא עפי מ"מ אכילתן שוה ליום ולילה ודוקא בעזרה איכא לספוקי בחטאת אבל בירושלים לא לחיה נאכלת חוץ לעזרה בירושלים כן אברין בין חמיכות זבחי שלמים וה"ה לחיכה לספוקי בתותה ובמעשר בהמה ומידי דשכיחא נקט: **זה וזה תעובר לזרחו וילא לבית השרפה.** ירושלמי אמר ר' יוסי יאות לאוכלו אי את יכול שמא נתקלקלה לזרחו פי' שמא הוא מוכר לוכרפו אי אם יכול שמא לא נתקלקלה לזרחו כלומר שמא עדיין לא בא לידי עותר לפוס כן צריך מיימר תעובר למחר ויצא לבית השרפה ולזבחי שלמים צריך אתה לפרש תעובר לזרחו עד יום ג' שמא היום נשחט ואינו זותר עד יום ג' לשחיטתו: **מתני' אבדין נבוון.** והאוכלן לוקה לפי שנתנבלה השליכה אבדין: **חמיכות מוכרות.** ירושלמי חמיכות מוכרות לא ממש מוכרות אלא מוכרות משום נבילה

תני דבי ר' ישמעאל נדבה אחת דכתיב [1] ויאמר[ב] המלך ויעשו ארון אחד ויתנהו בהיכל בית ה' [2] ויקב חור בדלתו והא דכתיב ויאמר המלך ויעשו ארון אחד ויתנהו בשער בית ה' חוצה אמר רב חונא מפני הטמאים ר"ח בשם ר' יוסף (על שם) [3] אך לא יעשה בית ה' ספות כסף מזמרות וגו':

הדרן עלך פרק י"ג שופרות

הלכה א מתני' [א]מעות שנמצאו בין השקלים לנדבה קרוב לשקלים יפלו

לשקלים לנדבה יפלו לנדבה מחצה למחצה יפלו לנדבה [ב]בין עצים ללבונה קרוב לעצים יפלו לעצים ללבונה יפלו ללבונה מחצה למחצה יפלו ללבונה בין קינין לגוזלי עולה קרוב לקנין יפלו (א)לקינין קרוב לגוזלי עולה יפלו לגוזלי עולה מחצה למחצה יפלו לגוזלי עולה [ג]בין חולין למעשר שני קרוב לחולין יפלו לחולין למעשר שני יפלו למעשר שני מחצה למחצה יפלו למחצה לחולין אם הכלל הולכין אחר הקרוב להקל מחצה למחצה להחמיר: **גמ'** לא הוצרכה דלא בין שקלים לקינים ר' אבון בשם ר' פנחס (ב)כמין בוכלייאר היו עשוין מחצה למחצה יפלו לנדבה [א](לא צורכה דלא מחצה למחצה יפלו לשקלים) אית דבעי מימר מחצה למחצה כמי שמת א"ר[ג] יסא עד דאנא תמן שמעית קל רב יהודה שאל לשמואל [ד]הפריש שקלו ומת אמר ליה יפלו לנדבה (מותר) עשירית האיפה שלו רבי יוחנן אמר [ה]יוליכם לים המלח רבי לעזר אמר יפלו לנדבה וקשיא ויש חטאת קריבה עולה [ג]חזקיה (אחי) בשם רבי שמעון בן לקיש תנאי בית דין הוא על המותרות שיקרבו עולות האשה הזאת במה היא מתכפרת אמר[ד] ר' יצחק [ה] תנאי ב"ד הוא [ו]המספק את הקינין הוא מספק את [ז]הפסולות לא צורכה [ז]דלא בין קטורת לעצים ללבונה לזהב לכפורת ותניתה בסופה זה הכלל הולכין אחר הקרוב מחצה למחצה להחמיר:

הלכה ב מתני' [ז]מעות[ח] שנמצאו לפני סוחרי בהמה לעולם מעשר ובהר הבית חולין (ג)[ט]וביروشלם בשאר כל ימות השנה חולין ובשעת הרגל הכל מעשר [י]בשר שנמצא בעזרה איברים עולות וחתיכות חטאות וביروشלם זבחי שלמים זה וזה תעובר צורתו ויצא לבית השריפה נמצא[יא] בגבולין אברים ובילות וחתיכות מותרות ובשעת

ומספתמא לשני מיין נדבות עשה אותן: **מפני הטמאין.** לעולם נדבה מ' היתה אלא שיהודע נתנו בפנים אבל המלך אמר שיתנהו בתוך כדי שיוכלו גם הטמאים דהיינו טמאי מת ומרק ליתן לתוכו סחם מותרים לבא במחנה לויה: **על סם וכו'.** כלומר ע"כ לומר דשתי נדבות היו דמצלכים כתיב אך לא יעשה בית ה' ספות מזמרות וכו' מן הכסף המוצא בית ה' וכד"ה כתיב וכלותם וגו' אם שאר הכסף ויעשוהו כלי שרת אלא ולא דשתי נדבות היו ומן הכסף המוצא בית ה' והיינו הנדבה הכתובה במלכים לא נעשו כלי שרת אבל מנדבה הכתובה בד"ה והיא ניתנה חוץ לבית ה': **הדרן עלך פרק שלשה עשר שופרות**

הלכה א מתני' יפלו לשקלים.

דבתר קרוב אזלינן כדכתיב והיתה העיר הקרובה אל החלל: **מחצה על מחצה יפלו לנדבה.** בגמ' מפרש טעמא: **מחצה על מחצה יפלו לנבוה.** לנבוה היו עצמה קרבן ועצים מכשירי קרבן: **מחצה על מחצה יפלו לגוזלי עולה.** מפרש בגמ': **גמ' ופריך לא צורכה.** לא היה לו לתנא לשנות אלא מעות שנמצאו בין שקלים לקיני' שהרי שופר של שקלים היה סמוך לקינים כפי סדר הסנוי בפ' דלעיל ולא לנדבה שהנדבה בסוף ושקלים בראש: **ומשני כמין כוכליים.** פי' בעיגול סביב היו עומדין והיו השקלים סמוך לנדבה מצד א': **ופריך לא צורכה.** לא הל"ל אלא מחצה למחצה יפלו לשקלים שמיניתן מהן קרבנות לבור הקבועים משא"כ נדבה שאינו אלא לקרן המזבח: **ומשני אית דבעי וכו'.** יש שרצו לתרץ דהיינו טעמא דלא יפלו לשקלים דלפעמים יותרו השקלים ושירי שקלים לחומת העיר ולא לקרבנות בתין נמצא שהנדבה חמורה ממנה: **מחצה למחצה.** שקלים שנמצאו במחצה למחצה ה"ל בשקל שמתו בעליו שנטל לנדבה דלמעלה: **עד דאתא ממן.** כשהיתי בבבל שמעתי שנשקל ר"א לשמואל הפריש שקלו ומת מה יעשה בו: **מוחר עשירית האיפה שלו.** של כה"ג מה יעשה בו: **יוליכם לים המלח לא נהנין ולא מועלין בו.** וקשיא ויש חטאת. מתמני' פריך דתני בין קינין וכו' מחצה למחצה יפלו לגוזל עולה בשלמא קרוב לגוזלי עולה כיון דמגלוריינהו אזלינן בתר בוכליה הוה כאילו הן ולא גוזלי עולה אלא מחצה על מחצה דמספיקא אדיון לזו לגוזלי עולה קשיא וכי חטאת יכול להקריב עולה אפסקי: **ומשני אנאי ב"ד הוא על המותרות שיקרבו עולות.** אע"ג דמותרות חטאת הן ה"ל תנאי בית דין הוא שיקרבו עולות: **ופריך אלא מאי הוא שמביאה המעות הללו נמה שבכבר.** כלומר שמא מקיני חובה נפלו ומה תתקבר שהרי לא הקריבה חטאתה: **ומשני אנאי ב"ד הוא המספק את הקינין מספק את הפסולות.** ולפ זו מן הפסולות היא ולריך המספק קינין ליתן קינין כפי המעות המצאים ושותן חטאת על הספק לחטאתה השוף בלה על הספק ואינה נאכלת: **ופריך לא צורכה.** וכי לא היה לריך לתנא לשנות נמי בין קטורת לעצים ובין לבונה לזהב לכפורת מה דינם: **ומשני ופניפה בפיפא.** כבר תנא בפיפא זה הכלל הולכין אחר הקרוב וכו' ומרבינן הכל בזה הכלל ומייהו הגך דתני אינטריך לאשמעי' שום חידוש דבשעון:

הלכה ב מתני' לעולם מעשר.

הבהמה כולה לפי שעולי רגלים אינן מספיקין לוהיות כל מעשר שני שלהם ברגלים ומניחן אותן לקרוביהם אז לאוכיהן בטובת הנאה והן אוכלין אותן בקדושתן ועיקר אכילת מעות מעשר שלמים היו מביאין מהן הלכך לוקחין מהן בהמות ואע"ג דאיכא למימר שמא מן המוכרין נפלו ונתחללו כבר כיון דלוקחין הוי רובא שהרי כמה בעלים לוקחים מתגר מ' אמרי לוקחין הן ולא נתחללו והרי הן מעשר: **בשר בהמה בהמה.** ואפילו ברגל שרוב מעות שביד בני אדם אז הן של מעשר אפ"ה הוי מותן דאזלינן בתר רובא דשמא ואימור מקמי רגל נפיל: **בירושלם.** שלא בשוק הבהמות: **בשעת הרגל הכל מעשר.** ולא אזלינן בתר רוב שמא לפי שאוקי ירושלם עשוי להתכבד בכל יום ואי' נפל מקודם כבר נמצאו אבל הר הבית לא היה עשוי להתכבד לפי שהוא גבוה והרוח מכבד ומסיר כל האבק וגם אין אדם רשאי ליכנס להר הבית באבק שברגליו לפיכך אין אבק מצוי שם: **איברים עולות.** כיון שמעותה בדרך הגמות המפורש בעולות בידוע שהן של עולות: **וחתיכות חטאות.** דאין אוכלין בעזרה אלא חטאות ואשמות: **בירושלם זבחי שלמים.** דרוב בשר הנאכל בירושלם הוי שלמים: **זה וזה.** כיון שנמצא בעזרה בין שנמצא בירושלם תעובר צורתן לפי שנפסל בהיסח הדעת אסורין באכילה ואין נוגעין בהן ונשרפן עד שיפסלו גדולי אלכך טעונין עיבור צורה והיינו שיפסלו בנותר ובעבור צורה דשלמים עד ר"ה שלמים עד

תקלין חדתין

רשב"ג נדבות היו ובד"ה מייתי נדבה אחרת היה לא לנד"ר ודרים את שאר הכסף הייינו נדבה אחרת ומגלגים דבד"ה הוה: **נדבה אחת מתי כללוהם.** כלומר הך קרא דכללוהם דמביא ביה ועשאהו כלים לבית ה': **נאחר שבותיהו.** ודרים שאר הכסף המוצאר ממה שנבנו לבדק הבית עשו כלי שרת אלא ב"ש מתנה עליהן ואוה כאוקימתא דבבלי שם: **וקשיא על דר"י.** דאמר נדבה אחת: **בשער בית ה' תוה.** משמע דשני אלרונות היו אחד עמוק בתוך ואחד בפנים אלמא דשני נדבות היו: ומשני לעולם ל' היתה והשני היה מפני הטמאים שאסורין לינכס ולכן נתנו

להמון תוה שיתנו שם: הדרן עלך שלשה עשר שופרות

מתני' מעות שנמצאו כו': **יפלו לשקלים.** דבתר קרוב אזלינן: **לנדבה.** מפרש בגמרא: **לנבוה.** לנבוה עצמה קרבן ועצים מכשירי קרבן: **גמ'** לא צריכא אלא כו'. קושיא

משנת אליהו

פ"ג מחצה על מחצה יפלו לנדבה אים דבעי מימר כו'. הרמב"ם ז"ל פירש במתני' דלקן יפלו לנדבה

משום דחמירא משקלים דבנדבה כולן עולות משא"כ בשקלים שמביאים מהם פעמים חטאת שאבלים לכהנים וכ"ה הרע"ב וגו' רבינו מנוחת לשיטתו דל"ג לא לריכא דלא כו' יפלו לשקלים כיוסתי אחריתא וכתו שהתם בק"ע לשקלים עדיפא שהוא לחטאת לקרבן לבור ומפני זה נאמר בקושיא על הרמב"ם והרע"ב אבל בדור דגי' בגמ' כמ"ל דקתי לפרושו מ"ש במתני' יפלו לשקלים ודעת הרמב"ם ז"ל דשפעת דמתני' בכולי בבא דמתה על מחצה הולכין לחמירי לחמירי כדמפיש מחצה ע"מ לחמיר וה"ל לבונה ונחלי עולה וה"ל ה"ג בנדבה ולאי חמירא דכולן עולות וכדתתון גבי נחלי עולות דמחמירין שיפלו לנחלי עולות אע"ג דהתם לריכא הלשה להתכבד עד דפריך גמ' ומשני אלא דבגמרא קאמר דאיתם דבעי מימר דעשמא משום שמא יפלו לשיריי לשבה ולא יביא כלל לקרבנות ומיתא יותר וכן

מסורת הש"ס

ה) ג"ה ברבוב מקרלאות יש כאן כי רשפ דקרא ויאמר המלך ויעשו ארון ל' וגו' הוא בד"ה ב' כ"ל ופיפא דקרא ויקב חור בדלתו הוא במלכים ב יב, **ב)** לעיל פ"ב הל"ד וש"ר, **ג)** רבי, **ד)** לקמן הל"ג, **ה)** ב"מ כו ו פסחים ז ע"ב, **ו)** תוליין לה ע"ב.

עין משפט נר מצוה

א א מיי' פרק ג משקלים הל"י:ד: **ב** ב מיי' שם הל"ט:
ג ג מיי' פ"ו ממעשר שני הלכה יב:
ד ד מיי' פרק ג משקלים הל"י:ב:
ה ה מיי' פרק ה מפסולי המקדש הל"ח:
ו ו מיי' פ"ו מכלי המקדש הל"ט:
ז ז מיי' פ"ו ממעשר שני הלכה י:
ח ח מיי' שם הל"ט:
ט ט מיי' פרק י"ט מפסולי המקדש הל"ד:

נוסחת הבבלי

(א) לקינין לגחלי כו': **(ב)** כמין קוכליים כו' יפלו לשקלים אים כו' שמת (אבוה) מ"ר אמי כו' ומת מהו מ"ל כו' עולה רבי חזקי' אמר בשם ר"ל תנאי ב"ד כו' עולות אם כן האשה כו': **(ג)** בירושלם בשעת הרגל מעשר וכשאר כל ימי' השנה חולין:

הגהות הגר"א

[א] השורה הנפגמת כאן ל"ג לה ועיין בת"ק שהאריך מאוד והביא ראיו' נגד בעל ק"ש דל"ג לה: **[ב]** ל"ל אם הפסולות ואם האוכלות: **[ג]** ה"ג ל"ג דלא בין קינין לעצים בין לבונה לזהב לכפורת כל"ל:

ציון ירושלים

משמרות ועי' יומות דף ק"ו רש"י שם ד"ה כל שכתב שאם כתי חטות אבל בגמ' שם משמע דגם בשבת היה שמנה דוק ותשכח אבל מלאתי מגמות דק"ו ע"ב שמבואר ג"כ דלא היה רק שאם בתי חטות ובתשובה באתרתי בדברי באורך ואכ"מ: תנאי ב"ד הוא המספק את הקינין המספק את הפסולות. עש"ך מ"מ

גליון הש"ם

[א] עיין ק"ע אמנם ברש"ב כתב בשם הירושלמי דבית דין הממונים על הקינין לוקחין משל צבור כפי אומן מעות שנמצאו ומקנין אותן לבעל המעות וכו' ע"ש נראה שהיה לו גרסא אחרת כאן ובאמת אלפי מה דקי"ל כר"י דהמספק את הקינין מספק את הפסולות שהרי הרע"ב אומר כן לקמן מ"ו קשה אמאי כתב כאן דבא משל צבור ונראה היין דטעמו דר"י משום דאינו מקבל מעותיו עד שיהא המזבח מרלה ממ"ש הרע"ב שם פ"ב זה דוקא בנפסלו אבל כאן במע"מ דיקרבו הקינין לגחלי עולה יש כאן ריעי מוצה אם כן אמאי יפסיד המספק את הקינין ומש"ש הקינין דבא משל צבור ודוק:

תורה אור השלם

1. וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ וַיַּעֲשׂוּ אָרוֹן אֶחָד וַיִּתְּנֵהוּ בַּשַּׁעַר בֵּית יְיָ חוּצָה:
דברי הימים ב כד ח
2. וַיִּקַּח יְהוֹיָדָע הַכֹּהֵן אָרוֹן אֶחָד וַיִּקֹּב חֹר בִּדַלְתּוֹ וַיִּתֵּן אֹתוֹ אֶצֶל הַמִּזְבֵּחַ מִיָּמִין בְּבוֹא אִישׁ בֵּית יְיָ וְנָתְנוּ שָׁמָּה הַכֹּהֲנִים שֹׁמְרֵי הַסַּף אֶת כֶּסֶף הַמּוּבָא בֵּית יְיָ:
מלכים ב יב י
3. אַךְ לֹא יֵעָשֶׂה בֵית יְיָ סִפּוֹת כֶּסֶף מִזְמְרוֹת מִזְרָקוֹת וַחֲצֹצְרוֹת כָּל כְּלִי זָהָב וּכְלִי כֶסֶף מִן הַכֶּסֶף הַמּוּבָא בֵּית יְיָ:
מלכים ב יב יד

תלמוד בבלי מהדורת נהרדעא החדש, באדיבות הוצאת ה. וגשל, © כל הזכויות שמורות